

LOHR MÁRIA (KRONFUSZ)

Gyár és VIII. Baross-u. 85.
Fűzők:
II. Fő-utca 27, IV. Eötvös-út 6, Kecskeméti-
utca 14, V. Harmadszáz-utca 4, VI. Teréz-
körút 39, Andrássy-út 16, VIII. József-krt 2.

A főváros első és
legrégibb cipke-
tisztító, vegyíztí-
tító és kelmefestő
gyári Intézete.
Telefon: Józsa. 2-37

Pénzét vissza-
fizetem, ha

tyukssom-asmólos,
bőrmasnyóval a Ha-balsam
három nap alatt a fájdalom nélkül
gyógyosul ki nem írja. Ezekre
nemó hála- és köszönőlapok. Ára
(kétoldali levélrel) 2.40 K üvegcséjű,
3 üveg 5.50 K és 6 üveg 8.50 K.
KEMÉNY, Kazsa I. Postafiók 12/123

HIRDETÉSEK

- felvételnek
a kiadó-
- hivatalban
- BUDAPEST,**
- Egyetem-u. 4.

Baromfi udvarok
berendezése
minden nagyságban.
Keltető gépek
kisgazdák és nagybirtokosok
részére
Csontrőlő gépek
mindennemű takarmány őrle-
séhez, kizárólag és erőhatására leg-
előcsöbbségben beszeresendő a
Nickerl és Társa R. T.-nél.
Kiszárolagos vállalat szakaszerző
baromfi és apróállattenyésztő
telepek berendezésére.
BUDAPEST, 27. szám.
V. Vilmos császár-út 52.
Kérje azonnal a 27. sz. árjegyzéket.

Második kiadásban jelent meg

A VILÁGHÁBORU

Vezérfonal iskolai tanításokhoz és
tájékoztató a nagyközönség számára

A Magyar Paedagogiai Társaság megbízásából
szerkesztette

dr. IMRE SÁNDOR

az állami polgárisok tanítóképzőintézet tanára,
egyetemi magántanár.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter támogatásával.

Ára 12 korona.

E kötetet Angyal Dávid egyetemi tanár, Balanyi György főgimn. tanár,
Kemény Ferenc reálisk. igazgató, Littke Aurél pedag. tanár, Márki Sándor
egyetemi tanár, Pilch Jenő honvédelezredes, Rácz Gyula a f.öv. Statisz-
tikai Hivatal titkára és a szerkesztő tollából a következő háborús kér-
désekről nyújt összefoglalást: a háború világtörténelmi előzményei,
a hadi események (számos ábrával), az ország belső története a háború
alatt, a hadviselő államok földrajza, a háború és a gazdasági élet,
a köznevelés, a társadalmi mozgalmak, a közegészségügy és a háború,
a közérköltés, és a háború, elméletek a jövőről; befejezéstül:
szempontok a háborús kérdések iskolai feldolgozására.

A FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA

Kapható:

Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nél
Budapest, VI., Andrássy-ut 21. és minden könyvkereskedésben.

A MAGYAR KÖNYVTÁR

Szerkeszti
RADÓ ANTAL

új füzetek:

892-893. szám

NAGY ENDRE

**A MÁGOCSY-CSIRKÉK
TÖRTÉNETE**

Ára 80 fillér.

Kapható minden könyvkereskedésben.

ISMERETEK TÁRA

Szerkesztik ENDREI ÁKOS és MÁRTON JENŐ

Az Ismeretek Tára az iskolai ismereteknek rövid, de alapos magyarázata. — Eddig megjelent:

1. Szemkő Aladár. Magyar nyelvtan helyesírási szó-
tárral ..... K 1.40
2. T. Badinyi Sándor. Magyarország oknyomozó tör-
ténete. Áttekintő összefoglalásokkal, érettségi és tan-
képesítő vizsgálatra készülőknél ..... K 1.80
3. Soltý Kornél. Latin nyelvtan gyakorlatokkal és két
színes táblázattal ..... K 1.80
4. Lenkei Ferenc. Algebra ..... K 2.—
5. Ujj Gyula. Természettan. I. kötet: Mechanika.
Akusztika ..... K 2.80
6. Ujj Gyula. Természettan. II. kötet: Fénytan. Hőtan.
Mágnesség. Elektromosság. Kozmografia .. K 2.80
7. Márton Jenő. Német nyelvtan olvasmányokkal és
gyakorlatokkal ..... K 2.—
8. Endrei Ákos. A magyar irodalom története a fon-
tosabb művek tartalmi ismertetésével. I. rész: Kis-
faludy Károly felléptéig ..... K 2.—

9. Endrei Ákos. A magyar irodalom története a fon-
tosabb művek tartalmi ismertetésével. II. rész: Kis-
faludy Károly felléptétől a legújabb korig K 2.—
10. Soltý Kornél. Latin mondattan T. Livius, Corn.
Nepos, J. Caesar és Phaedrus műveiből vett olvas-
mányokkal kapcsolatban ..... K 2.—
11. Lenkei Ferenc. Geometria I. rész: Planimetria és
trigonometria ..... K 2.—
12. Lenkei Ferenc. Geometria II. rész: Stereometria
és analitika ..... 2.—
- 13-14. Sajtó alatt.
15. Fehér Jenő. A tavaszi flóra legközönségesebb vi-
rágos növényeinek könnyű és gyors határozója.
Kezdők számára. 102 ábrával a bevezetésben K 1.60
16. Tauber N. Nándor. Rövid kereskedelmi levelező
a megfelelő német szólásmódokkal ..... K 2.80
17. Fehér Jenő. Az őszi flóra legközönségesebb
virágos növényeinek könnyű és gyors határozója.
Kezdők számára. 102 ábrával a bevezetésben K 1.20

A LAMPEL R. Kk. (Wodianer F. és Fiai) r.-t. kiadása.

Kaphatók minden könyvkereskedésben.

18. SZÁM. 1918. (65. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, MÁJUS HÓ 5.

Szerkesztőség: IV. Vármegye-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 80 fillér.

Előfizetést jeltételek:

Egészévre — 40.— korona.
Félévre — 20.— korona.
Negyedévre — 10.— korona.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-
határozott viteldíj is eszátolandó.

A ZMERINKAI VASUTI ÁLLOMÁSON UKRÁNIÁBAN: TISZTJEINK VÁSÁROLNAK AZ ÁLLOMÁS ELŐTTI ÁRUSORTÓL.

EGY FALUSI KISASSZONY TÖRTÉNETE.

REGÉNY. — IRTA SZEMERE GYÖRGY.

(Folytatás.)

Cecil lehajtotta fejét.

— Azt, a mit maga, — sobajította, — csak hogy az élet erősebb, mint az emberi akarat... Lám, nemsokára elvünk mi is, — jegyezte meg álomszerűen, szinte önkénytelenül —. Óh hűtlen William — tette utána tréfát színelve, de oly sikertelenül, hogy csaknem sirva fakadt.

De elérzékenyedt Ervin is.

— Mi még nem válunk el, — mondta egy mély lélekzetvétel után, — ha maga is úgy akarja, egy ideig még együtt maradhatunk Indiában is.

Cecil egyszerre megélenkült, mintha testét villamos áram járta volna át.

— Miért nem mondta ezt előbb? — kérdezte, sugárzó arca végtelen örömet árukt el. Búszko kis leánykeble viharosan pihegett, felállott székről, hogy szabadabban vehessen lélekzetet.

Ervin egy lépést tett feléje, hogy egész közel legyen hozzá.

— Ha elfogadnak vendégül, Cecil, egy időre magukkal megyek az alkirályi rezidenciába. Jó? — Jöjjön, jöjjön!

— Különben is tisztelegtem volna atyjánál, — folytatta a fiatalember, — van hozzá ajánlólevelem is: atyám írt neki.

— Óh, miért nem mondta ezt előbb? — ismételte a leány s örömeben kacagni kezdett; halkan, de oly dallamosan, hogy csupa zenével telt meg az egész zongorasóba.

Ervin legalább úgy érezte.

— Boldog vagyok, — sutogta gépiesen — el is megyek, mert szebb már úgysem lehet.

Magára hagyta Cecilt. Midőn bezáródott utána az ajtó, utána rebent a leány, mintha vissza akarna hívni, de egyebet gondolt mégis: kitérte karjait s hátrafesztette karcsu derekát. Eljárt a magában a bajadérok lánczát.

— Velünk jön — ujjongta társalkodónőjének, a ki éppen akkor nyitott be a terembe, midőn tánczát befogta volt, — atyám vendége lesz.

Miss Maud csintalanul mosolygott.

— Azt én ugys tudtam, hogy az lesz a vége... magának, édes Cecil csak akarnia kell.

A leánynak nagy örömeben eszébe se jutott a kis szemérmest játszanja.

— Igen, akartam, — vallotta be őszintén, bizalmasa keblére röpülve, — akartam bizony.

Ebben a pillanatban sehol sem volt az alkirály méltóságos leánya: egy boldog, szerelmes kis portéka ölegette örömeiben a Miss-t, nem több, nem kevesebb.

VIII. A kegyelmes grófné.

Tiszteletes urék a palotában maradtak, valamennyi teljesen föl nem épült a gróf. Akkorára elkészültek a Borecsi toalettjei, de az illendőség is úgy hozta magával (tiszteletes úr szerint), hogy a szülői házból tartózkodják a menyasszony az esküvőig, a vőlegénynek, akármilyen nagy úr is, oda kell fáradsa: ennyi alkalmatlanságot minden szerelem megér.

Borecsi szerelmes-szomorkásán vált el vőlegényétől, de hamarosan nekividult. Már édesdeden kacagva rázogatta kupéja ablakából apró zsebkendőjét vőlegénye felé s mély lélekzetet vett, midőn a vonat annak szemhatárából kirobogott.

— Jaj, apám, — jegyezte meg atyjának, — szép dolog ez a menyasszonyi állapot, de szörnyen nagy strapa.

— Megéri, — vélte tiszteletes úr la pidarisan. — Jobb lesz, ha már otthon leszünk, — állította a lány.

— Mellyik otthont érted, — kérdezte tiszteletes úr, — a kicsit vagy a nagyot.

— A nagyot természetesen, az enyimet.

— Ott csakugyan jobb lesz, — hagyta

helyben a papocskát — csak ne lenne benne annyi cseléd.

— Attól nem félek, — mondta a kis menyasszony, — egész más az, a mitől tartok.

— Mi a mennydörgős mennykő?

— Az emberek meg fognak enni a szemükkel, — jósolta a kis lány, — a vendégek be fognak kukucskálni az ablakomon, hogy lássák mennyit változtam, mióta egy gróf menyasszonya lettem... és én agyon fogom magamat szégyelleni.

— Pah, rájuk se hederíts, majd ha kegyelmes asszony leszel, megmutathatod nekik, hogy beillesz grófnének is.

Tiszteletes úr szívarra gyujtott, mert mióta a nagyúr apósának érezte magát, röstellte a kostökök, kivált képen, hogy a szokások harmadik osztály helyett az elsőnek kellett utaznia, bársonyülésen. Tehát szívarra gyujtott tiszteletes úr s miután szörnyen nagy beszélhetéskéje kerekedett s szakaszában leányán kívül senki sem ült, kísértelt a folyosóra. Ott szerencsésen elcsipett egy tábornokot s öt percen belül elpletykázta neki leánya szerencsésjét, de természetesen nem mint szerencsét, hanem mint egész magától értetődő eseményt. (A ki nem érti a nagyúr választását, csak nézze meg a lányát s mindjárt nem fog csodálkozni.) Addig ugorkodott az öreg katonával, míg az csakugyan bemutatatta magát a leendő grófnének.

S valóban nem csudálkozott az öreg hadfi a leány szerencsésjén: oly szép volt Borecsi új utazóruhájában, hogy beillt volna nemcsak grófnének, de akár tündérkirálynénak. Nemesek kosztümjénél, modoránál fogva is: elfogulatlan, ártatlanul pajkos csicsérgése, fölsőbbes nyíltsága, a melynek tiszta derűjén a negyelynek egy makulányi foltocskája sem volt észrevehető, szinte nemesebb patinát adott egyéniségének, mint a milyet az előkelő származás és nevelés adhat. A magasrangú hadival, egész jól érezte magát, mindazonáltal szemrehányást tett apjának: ne mutogassák őt már a vasúton is, mint valami csudát, vőlegénye különben is úgy akarja, hogy egyelőre ne kürtöljék világgá az eljegyzést.

Beszélhetsz te nekem, — gondolta magában a kevély apa, — késő este lesz mire hazaérünk, de hajnalban már az utolsó bakter is tudni fogja, hogy kegyelmes asszony leszel.

Bizony nem kellett ahhoz annyi idő sem. Szegény Borecsi a fél falu kíváncsi tekintetének keresztüzében szállott ki a vasúti kocsiból s vergődött keresztül az éljenző tömegben a grófi fogatig, a mely az állomás előtt várt reá...

Egyáltalában igen kényelmetlen volt a fel-tünéstől idegenkedő kisleány helyzete a paplakban. A falusi tolakódás, kicsinyes kíváncsiság, irigység, hizelgés valamennyi árnyalatával meg kellett ismerkednie menyasszonya alatt. A segédjegyző, a ki már régen szemet vetett reá, gúnyverssel töltötte ki rajta beszűjt.

Válósággal megudorodott a saját miliójétől, kivágyott belőle egy tisztább levegőre, a hol az élet eféle apró piszkosságainak talaja nincs. Azzal vigasztalta magát, hogy nem tart soká az állapot. S hogy leendő ura csak pár napra hagyta magára, mihelyest elintézi házasságával összefüggő dolgait, utána jön Tót-várdára. Alig várta; most érezte csak igazán, mennyire szereti őt...

Azonban, mielőtt még jött volna vőlegénye, még egy keserű poharat kellett a kisleánynak kiürítenie, keserűbbet valamennyi eddiginél. Levelet kapott Budapestről.

— Tisztelet Nagysád! Véletlenül tudomásomra jött, hogy Várday Zsigmond gróf eljegyezte önt. Legjobban szeretnék Nagyságnak szerencsét kívánni ehhez a házassághoz, de erkölcsi érzésem s lelkiismeretem egyebet diktálnak reám. Fel kell önt világosítanom, meg kell önt győznom, hogy ez a házasság lehetetlen, mert egy nagy tragédia csirját hordozza magában.

Ervin gróf, vőlegénye fia, egyetlen barátom, a kinek egész lelki konstrukcióját úgy ismerem, mint a saját magamét, olthatatlan szerelmmel szereti Nagyságot. Azért lett emberkerülővé, mondott le fiatalága örömeiről. Ezt az állítást bizonyára hihetetlennek, vagy legalább is csudálatosnak fogja Nagysád tartani, de ha úgy ismerné barátom subtilis lelkületét minden titkos redőjét, mint én, nem csudálok nekik rajta, hogy Ervin gróf magába fojtotta nagy szerelmét, visszavonult, a nélkül, hogy csak egy lépést is tett volna szíve elnyerésére.

Emnek a látszólagos rejtelemnek birom a kulcsát s ezennel átadom önnek, használja legjobb becsületes belátása szerint. Ervin azért mondott le önről, mert sajnálta sokkal gyöngébb vetélytársát, Dr. Balik János urat, megengedhetetlennek tartotta, hogy ő, a hatalmas úr fia, a ki Istentől s a természet kegyéből annyi kiváltságban részesült, olyan férfit fosszson meg legdrágább kincsétől, a kinek minden legkisebb térfoglalását a maga véres verejtékével kellett kieroszakolnia.

Ime ez ő, az én Ervin barátom, az ön imádója.

Tisztelet Nagysád, nem tudom, milyen érzéssel viseltetik irányában, de akár rokonszenvezik vele, akár gyűlöli: apjával való házassága semmiképen sem fog a Várday-családra áldást hozni. Akárhogy szereti is vőlegényét s akármily erős is a boldogtalan fiú akarata, a melylyel szerelmét örök időkre eltemetni szándékozik. A szerelem olyan lélekben, mint az övé, mindenél erősebb, kitör a koporsóból is. Kitör és pusztít, tragédiát-tragédiára halmoz akkor is, ha a lemondás révébe vonul.

Még csak annyit: azokat a virágokat, a melyeket vőlegénye s az ő tévhitte után önök mindnyájan Tibay grófnak imputáltak, azok a virágok, a melyeknek vőlegénye közvetve csaknem áldozata lett, tölve valók. Az ő kérésére én gondoskodtam róla, hogy titokban kezéhez jussanak. Bucsú-virágoknak mondotta őket Ervin, de csaknem tragédia-virágok lettek. Ezekből mások is fog önnek Ervin küldeni. S ön el fogja fogadni, mert azokról sem fogja tudni, kitől jöttek, honnan valók. És férje, az öreg gróf ismét kezébe fogja venni a pisztolyt, hogy megbüntesse a családi szentélye ellen elkövetett merényletet, keresni fogja a merénylet s még az lesz a szerencsésebb eset, ha megint tévedni fog, mert ha nem, nem marad számára egyéb választás, mint hogy saját szívébe röpítse a másnak szánt golyót.

Ez így lesz, tisztelet Nagysád; sokat szenvedett ember vagyok, értek a tragédiákhoz, térden állva könyörgök önnek, hallgasson reám, bontsa fel eljegyzését, míg nem késő.

Mély tisztelettel kezét csókolja s titoktartást kér mindnyájuk érdekében legjobb barátja, legszentebb titkának árulója,

egy ismeretlen püpos bolond. Borecsinak, midőn némileg magához tért a döbbenetből, a mi a névtelen levél soráiból rádermedt, az volt első gondolata, hogy természetes oltalmazóhoz, atyjához és vőlegényéhez menekül az öt fenyegető rém elől. Magában úgy sem tudna elgázogni azok között a lelki szövevények között, a melyeket szemé elé tartottak. Hogy tudná megítélni, a ki sohase hazudott, sohase szomorkodott, mi bennük az igaz, mi a tragikai elem. Hátha csak ármány az egész, egy sötétlelkű embernek, irigységnek, vagy éppen vetélytársának nemtelen boszúja.

A szíven talált falusi kisleány már-már átadta apjának a névtelen levelet, midőn hirtelen eszébe szökött, hogy nemesek róla van szó. Ha igaz, a mit az ismeretlen püpos mond, egy szentlelkű exaltált fiatalembernek, egy önfeláldozó hősnak titkát üti dobra, ha átadja apjának a levelet. Még ha hallgatni tudna az öreg.

Tehát marad a vőlegénye... Igen, ve-

minden esetre közölni fogja a levél tartalmát. Úgy tanulta, de a lelkiismerete is azt sugalmazza, hogy házastársak között hűtlenség számba megy minden titok, még akkor is, ha leleplezésével mély sebet ütne a társa szívére.

Ezt minden esetre jól gondolta el Borecsi, csak az volt a baj, hogy igen sokáig késett a vőlegénye, mire Tót-várdára megérkezett, kipárolgott a leány tépelődő fejéből az eredeti szándék s helyét egyéb gondolatok és aggodalmak foglalták el. A leány képzetében sorjában felvonultak az ismeretlen rémek, amik az embertragédiák szálait szövik.

Vélelmek, föltevések cikáztak szegény fejében keresztül-kasul. Akár abból a föltevésből indult ki, hogy igazat mond a névtelen levél, (Ervin halálos szerelmmel szereti őt), akár az ellenkezőjét vitassa, mindenképen oda konkludált, hogy az apának soha még csak gyanút sem szabad fognia arról, a mit a levél fiáról állít. Hiszen ő, vagy legalább végzetessé válható teherrel nehezedik rá az emberszívre, nemcsak a tény, a gyanu is. És hol az a gyanu, a mit tisztázni lehetne, ha a valószínűségnek csak egy eszékegye látszatával bír? Már pedig miért lenne valószínű, hogy egy életteljes fiatal férfi egy pap leányába beleszeressen, mikor beleszeretett az apja is!

Ha nem tartotta is Borecsi valószínűnek az Ervin iránta érzett szerelmét, azért még nem hitt benne. Hiszen ott volt az ifjú előtt, szinte a keze ügyében, hosszú éveken át, az bármely pillanatban megnyilatkozhatott volna neki, de még csak el se árulta magát soha. Nyilván nem volt, mit elárulnia. Mert az, a mit a névtelen író állít, hogy a

BÓDY TIVADÁR, BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS ÚJ POLGÁRMESTERE.

Erdélyi lényképe.

Balik iránt való tekintetből hallgatott, csak mese lehet. Ilyen tekintetek, ilyen önzelen emberek nincsenek. Azt a körülményt, hogy Ervintől kapta bucsúzóul azokat a bizonyos végzetes virágokat, nem vette a leány bizonyítékoknak. Néha szokás virágot adni rokonszenvből, pusztán figyelemből is. Igaz, — tépelődött — hogy a fiatal gróf titokban küldte a virágokat s akkor sem leplezte le magát, mikor apja Tibay gróft gyanúsította meg velük, akkor sem, mikor sejtette, hogy ebből az incidensből kifolyólag párbajra kerül a sor, tehát nagy oka lehetett az Ervin titkolózásának, — de azt már nem látta be a leány, hogy miért lett légyen éppen a szerelem ez a nagy ok.

Nem látta be Borecsi, mert nem akarta belátni. Kissé könnyelmű volt. A kétségbevont okot eszébe nem sem volt mással, egy elfogadhatóbbal helyettesíteni. Hovatovább felhagyott minden tépelődéssel s a névtelen levélíró által kilátásba helyezett tragédiák perspektívája elől rövidesen a maga s az Ervin erkölcsi érzése s vőlegénye iránt érzett őszinte szeretete védővárába menekült.

És végleg ott is maradt. Midőn várva-várt vőlegényével végre-valahára szemben találta magát, már nem is volt nála a püpos ismeretlen levele, elégette, hogy kísértetbe se jöhessen, ha egy rossz órájában mégis egyebet találna gondolni, mint a mi-ben megállapodott.

Vőlegénye közelében hamarosan kiforrta a leány diadalmas életkedve azt a maradék aggodalom-salaktot is, a mit becsületes lelkében a névtelen levél még hátrahagyott.

(Folytatása következik.)

A ROMÁNIAI TÁRGYALÁSOK: A gazdasági bizottság ülése a bukaresti udvari könyvtárban. — Zádor István rajza.

SZÍNHÁZ.

Felújított régi darabok a Nemzeti Színházban. — *Pierre Louys és Frondaig: Az asszony és a bábú*; a Víg-színházban.

A nagy premiérek zajos ünnepei közben a Nemzeti Színház intímabb, halkabb, de rendszerint némesebb ünnepeknak is rendez: felújított néhány régi szép darabot, a világirodalom olyan kincseit, a melyeket újra meg újra szívesen látunk s a melyek sokkal hálásabb alkalmakat adnak a színész művészetének a maga kifejtésére, mint a legtöbb modern darab. Különösen az utóbbi szempontból van fontossága az ilyen felújításoknak. A modern színművészműta a színház-üzem egészen kapitalisztikus alapra rendezkedett be s a befektetett nagy tőkének mennél dúsabb kamatozását tartja a földolagnak, tartalom, elmélyedés, a művészi árnyalás gazdagsága dolgában nagyon elsekélyesedett, a finoman részletező lélekrajz helyét mindinkább néhány fővonalknak sematikusan megrajzolt s élesen megvilágított, alájában véve azonban mélyesség nélküli ábrázolása foglalta el s a poétai elem mindinkább hátraszorult benne a lármás hatások s a kevésbé finom fültek számára is megközelíthető olcsó izgalmak mögé. Ebben a helyzetben a színész művészetét is, kellő táplálék híján, az elsekélyesedés veszedelme fenyegeti, igazi ábrázolás helyett a konvencionális szerepjátszás megszokása. Felfrissülés és gazdagodás neki, ha néha visszafordulhat a régi, termékenyebb idők emberségben dúsabb alakjaihoz és a poéta sava is megcsendülhet ajkain.

Két ilyen felújítás volt a Nemzeti Színházban a legutóbbi időben. Az egyik *Molière A fősvényét* mutatta be *Csathó Kálmán* új rendezésében és új szereposztással. Molièrehez szép sikerei fűződnek a színházban, de újabb időben kissé hátrébe szorult Shakespeare, Ibsen és a modern francia dráma mellett s irodalmunkra is kevesebb hatása volt, mint ezeknek. Pedig a pontos és penetráló lélekrajz és a vígjátéki forma legjobb iskolája mégis ő s a színészi jellemábrázolásnak is legjobb alkalmait nyújtja. *A fősvény* különösen, a vígjátéki nagy stílus utólréhetetlen remeke s a színészi intelligenciája legbiztosabb próbája. A címszerepben *Bartos Gyula* kapott végre annyi becsületesen megjátszott epizód szerep után egy nagy, képességei teljes kifejtésére alkalmas adó szerepet, a melyben ed-

dig is ismert jó tulajdonságai mellett újakat is volt alkalma revalálnia: az ábrázolás finomabb árnyalására, az alak egységes s összefogott megalkatására s a dikció kiegyensúlyozására való képességeiért mindig a színház leghasznosabb tagjai egyikének tartottuk, — most azonban nem mindennapi készségű és komoly ambíciójú jellem-színészt ismertünk meg benne.

A másik felújítás a XVII. századbéli spanyol *Moreto* egykor igen sokat és nagy sikerrel játszott, de több mint egy évtized óta a műsorról lekerült finom vígjátékát, a *Köszönyt köszönnnyel* címűt hozta vissza a színpadra. A spanyol dráma, főleg a vígjáték kincsesbányája még jórészt kiaknázatlan a mi számunkra, sem színházaink, sem fordítóink nem merítették elegendő belőle. Calderon és Lopez de Vega mellett az egy Moretót volt alkalmunk megismerni, őt is csak ez egy darabjából. Igazi költője a színpadnak, finom, elegáns és fölényes, az emberi indulatokkal és emberi gyarlóságokkal bájosan játszó jókedv, szatíra, lírai hangulat, elemesség van benne s a maga egyszerűségében is kristálytisza formaművészet komplexebb a legtöbb modern drámaíró mesterségesen rejtelmessé tett pózáinál. Kitűnő alkalmakat ad a rendezőnek ötletessége, a színpadi finomságok iránti érzék kifejtésére s a stílusban összehangolt, egységessé és hatásossá tett összjáték produkálására. *Ivánfi Jenő* élt is a jó alkalmakkal. Szellemesen, megértőn, a prólókos művészi gondolat vezet az előadást, s a mit a színpadon ad, az valóban kiváló művészi munka. A darab fő női szerepében, melyet egykor Márkus Emilia játszott, most *Paulay Erzsébet* mutatta meg erősen fejlődő tehetségét. Főleg szeretetreméltó aszsonyi okosságát és a magyar vers művészi elmondásában való kiválóságát. Györy Vilmos kissé avatag, de még mindig szép szavai hatásával gyönyörözik a művésznő ajkáról. A többi szereplők is méltók hozzá — ezen előadás a Nemzeti Színház szép hagyományait újítja meg.

A nyár-elő felé haladva a Víg-színház egy új francia darabot mutatott be, *Az asszony meg a bábú* címűt, melyet *Pierre Louys La femme et le pantin* című regényéből egy *Frondaig* nevével egyébként előttünk ismeretlen francia dolgozott át színpadra. Pierre Louys minden regényének értékét — a mely különben egyáltalán nem tartozik az elsőrendű értékek közé — a megírás raffiniált és szingazdag művésze adja meg; mondanivalójuk akár az írónak az életből

való filozófiáját, akár az élet bemutatott képeinek tartalmát illetőleg, nem sok és nem súlyos. A veszekedett szerelem, a mely át meg át van szövődve a beteg idegrendszer abnormitásaival, jóformán az egyedüli, a mit a nemrég igen divatos francia közölni tud velünk s ez is igazi mélyesség, emberibb távlatok nélkül, kissé sekély és üres művészkedéssel. A színpadon éppen az esik el, a mi a regény java volt: az előadás művésze s csak az üresség és a mesterkedés marad. A darab rettenetesen nem igaz, csupa hazugság, csinálmány és kellemetlen affektáció. A szévillai szivargári leány, a kibe beleszeret az öregedő nagyrú s a ki minduntalan hozzásimul imádójához, hogy azután többé-kevésbé válogatott kintásokkal tartsa el magától, megalázza önmaga és a világ előtt, csupa perverzításból — ép oly kevéssé érdekes alak, mint a spanyol milliomos, a ki ezért a nőért kegyetlenül elküldi magától régi hű szerelmét, utána megy a lánynak a ronda matrőkorsmába, a hol az a söpredék mulattatására tánczol, fényes palotát bérel neki, a melynek rácsos aajtját a lány becsukja az orra előtt és a rácson belül az imádó szemelátára csókolódik egy paraszt suhanczsal. A leányt véresének kellene látnunk, de csak liba, a férfi pedig nem szenvedélytől fölemészített boldogtalan ember, hanem közönséges fajánkó. Nem igaz, a mit a darabban a cím magyarázására mondanak, hogy a nő rángatja érzékisége fonalán az embert, a hova akarja, — itt a fonál eleitől végig az írő kezében van s rajta tánczol a férfi és nő egyaránt. Egy pillanatil sem volt illúzió a darab iránt, egy emberi igaz mozdulatot nem láttunk benne. Csodálnók, mért kellett ezt a darabot előadni, ha nem tudnók, hogy a legtapasztaltabb és legjobb érzékű színházi vezetőség is áldozatul eshetik a legközönségesebb tévedéseknek. Az előadás is alatta áll a vígszínházi előadások átlagos színvonalának — talán a színészeknek sem tetszett a darab, azért játszanak tehetségükön alul. *Hegedűs* kissé lanyhán fogja meg a dolgát, a mi ezzel a kitűnő művészzel néha megcsik. *Gombaszögi Frida* minden erejét kifejti, de hatástalan marad még a táncjelenete is, a melyért a darab írva van. A színpadon épített parányi kis színpad túlságosan nagyok mutatja be a művésznő pompás fizikumának arányait. Ebben a pontban a rendezés is hozzájárult a darab balsikeréhez.

Schöpflein Aladár.

MÁJUS ELSEJÉN.

KENDŐ A XVII. SZÁZADBÓL.

RENAISSANCE-KENDŐ A XVI. SZÁZADBÓL.

RÉGI MAGYAR HÍMZÉSEK.

Az Országos Magyar Iparművészeti Múzeum szövetgyűjteményének eléggé gazdag anyagából, kiegészítve vidéki múzeumok és magánosok tulajdonából — régi magyar hírmzésekből — érdekes és egyben tanulságos kiállítást rendezett földszinti csarnokában.

A múzeum 3000 darabra menő textilgyűjteményében, ha számban nem is, de művészi érték szempontjából jelentős helyet foglal el az úgynevezett úri hírmzések csoportja. Ezt az elnevezést megkülönböztetésül használjuk és pedig a népi hírmzessel szemben. Báró Radvánszky Bélának a Magyar Családelet és Háztartás című könyve bőven szolgáltat adatokat arra, hogy hány dúsán hírmzett lepdő, párnahéj, vánkós, fejalj, paplan, vont arany szoknya, váll, előkötő, stb. tartozott egy-egy úri nő kelenyegéhez. Ezeket a hírmzéseket kastélyokban, udvarházakban vagy maga a ház úrnője, vagy az ő felügyelete alatt dolgozó ügyesebb leányok készítették. Tudunk arról is, hogy egyes előkelőbb házaknál török hírmzéseket is tartottak. A török másfél századon át meglakta Magyarországot. Nem egy helyen — miként azt Takács Sándor könyveiből olvashatjuk — szoros barátság fejlődött ki a magyar és török urak között. A sűrű érintkezés magyarázatát adja annak a körülménynek, miért oly törökösök gyakran a XVII—XVIII. századi hírmzések.

Ezek a hírmzések többnyire lapos hírmzések, igen gyakran arany- vagy ezüst szállal, melyhez meggyipros vagy esetleg zöld selyem járul. A színes selyemhímzés jóval ritkábban fordul

elő. A díszítő elemek szinte mindig virágokból állanak, csak elvétve jelennek meg állatalakok is. A virágok közül a róza, a tulipán, a szegfű, a jáczint a legkedveltebbek, ide sorakozik az olasz bársonyok kedvelt motívuma: a gránátalma, vagy pomogranát, (miként a régiek nevezték) és a gránátalma virág különböző változatban. Ezek a virágok vagy hullámos inda mentén, vagy S idomokkal kapcsolt csokrokban, vagy egymás mellé sorozott csokrokban vannak elhelyezve. A rajz és a színezés mindenkor izlées, és az anyagszerűség követelményeink is megfelelő. A múzeum szempontjából különösen értékes az évszámok hírmzések, mert ezek a rokonrajzú hírmzések kor meghatározását megkönnyítik.

Az évszámok darabok közé tartozik Bethlen Kata aranyhímzésű piros bársony terítője 1694-ből, középen a Bethlen-család almába harrapó kigyós címerével. A legpompásabb magyar női ruházat példája Brandenburi Katalin, Bethlen Gábor neje arannyal hírmzett sötétkék bársony szoknyája és vállfűzője. Ez utóbbit képből is bemutatjuk. A szoknyán hasonló motívumok sorakoznak vízszintes sávokban.

Az itt említett két hírmzés azonban nem tartozik szorosan a fent tárgyalt úri hírmzések csoportjába, mert azok hímvarrók, vagyis tanult kézművesek kezéből kerültek ki. De azért ezek a díszítő elemek a házi hírmzések is előfordulnak. Jó példa erre a Bethlen Kata kelengyéből származó színes és aranyalt selyemhímzésű párnahéj. Itt is csipkés és virágos ívek alatt változó virágcsokrokot látunk, de jóval szabaddab felfogásban.

A múzeum legrégebbi hírmzése még az olasz renaissance ismert formáit ábrázolja pompás színekben és arannyal gazdagon kivarrrva. A hírmzés középméretűt kisebb-nagyobb koronák töltik ki. Ez a remek munka a XVI. század első felében készült.

A négyzetes kendők többnyire úrasztali készletekből származnak. A sugarasan elrendezett gazdag virágcsokros kendők legszebb példája egy felsőmagyarországi színes selyemhímzés, melyen a tulipán és gránátalma motívuma van mesterien felhasználva.

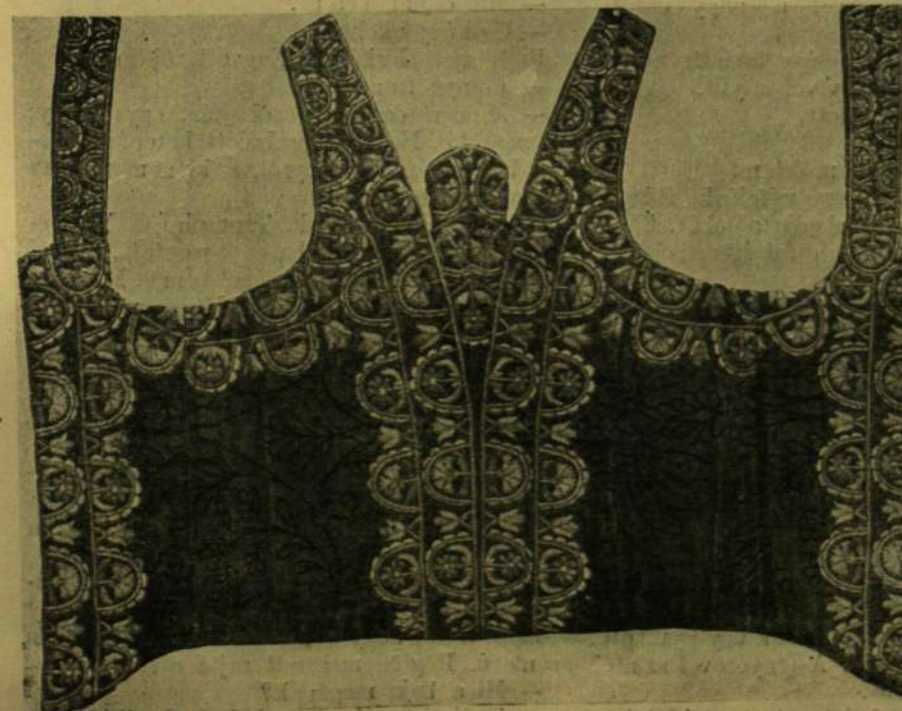
A lapos hírmzés mellett az Olaszországban annyira elterjedt keresztzetemes hírmzésre nálunk csak néha-néha akad példa.

Úrasszonyaink kedvelt foglalkozása lehetett a sok türelmet igénylő gobelin-hírmzés (az ú. n. gros-point és petit point) a XVII. század végén és a XVIII. század folyamán. Gyakran egész butorkészletek (kanapé, székek) változatos rajzú kárpitozása került ki szorgalmas ősanynánk ügyes kezéből. Nem egy kastély őriza ma is ilyen bútort.

Az Iparművészeti Múzeum gazdag hírmzés-kiállítása kiegészítésül még néhány pompás magyar recemunkát, több törökeregetű hírmzést és szövetet és néhány kiválóan szép régi olasz bársonyt mutat be, melyeken a rokonmotívumok egyikét-másikat a nem iskolázott szem is hamar felismerheti.

Jóakaró figyelmébe ajánljuk olvasóinknak ezt a szép és tanulságos kiállítást, mely ócsink művészi érzékének és művészet szeretetének becsületes tanúja.

Csányi Károly.

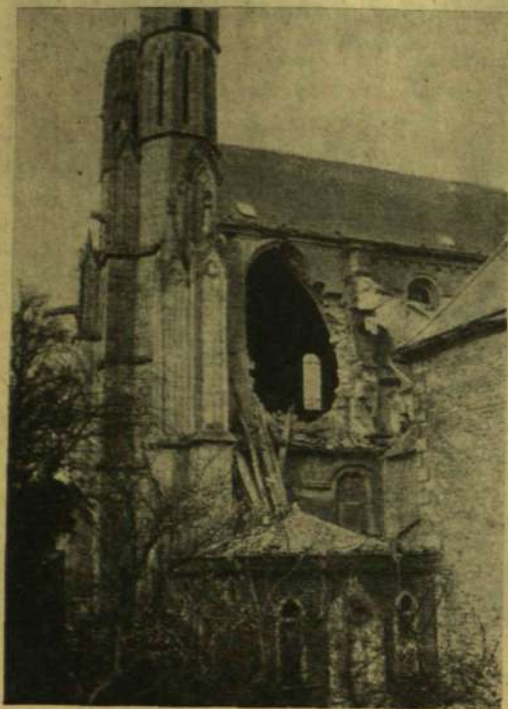

BRANDENBURI KATALIN VÁLLFÜZŐJE.

NÉGYZETES KENDŐ A XVII. SZÁZADBÓL.

A LAONI SZENT MÁRTON-TEMLŐM.

A LAONI LYCEUM.

HOGYAN PUSZTÍTJÁK EL A FRANCIÁK SAJÁT VÁROSAIKAT.

PALOTÁS.

Elbeszélés. — Irta Farkas Imre.

A debreczeni református nőegylet ülése szerfölött izgalmas volt. Az ülésnek az volt az egyetlen tárgya: mit rendezzenek az 18... évben az «Egyetem javára?»

A jegyzőkönyvvezető-titkár igen nagy zavartan volt, mert egyszerre legalább is hárman beszéltek. Az egyik hölgy, a kinek a lánya énekel, operette-t javasolt, a másik, a kinek a lánya zongorázott, koncertet. Ezt pártolta a harmadik hölgy, a kinek a lánya szavalt. Szóval az történt itt általánosságban, a mit a képviselők csak néha kockáztatnak meg: hazabeszéltek.

Weressné Szathmáry Teréz, a nagytekinetű elnöknő, tehetetlenül ült a szennvedélyek eme forgatagában. Csak ha valamely indítvány szele, zsivája elért hozzá, csak akkor mondott ennyit: — Ez már volt. Valami újabbat.

Végre, nagynehezen pillanatnyi esőnd támadt. A csöndet az okozta, hogy belépett a terembe Szoboszlóiné és új kalap volt a fején. Az összes pártok elhallgattak és lélegzet-visszafojtva figyelték a piros-lila színű alkotást, a melyen három madár volt, egy kis kerítés és egy arany-pók, a mely merészen szőtte aranyhálóját.

— Biztosan Pestről hozta... abból a bűnfészekből — mondta a kedves, öreg Buday Gáborné.

Ezt a pillanatnyi csöndet használta fel a szelíd és halkszavú Fráter Erzsébet.

— Nekem volna egy indítványom.

— Halljuk, halljuk!

— Valami szép magyar táncot. Például «Palotás»-t.

Az indítvány egyhangú, zajos helyeslésre talált. Emlékek zsongták körül a hölgyeket, elfelejtett melódiák, a mikre lassan keringtek, forogtak boldog ifjú korukban. Az előnyös, sujtásos patyolat-ingvallakra gondoltak, piros oszmákra és arra, hogy a lányok milyen jól fognak festeni a magyar díszruhákban. Helyes. A «Palotás» lesz a főszám. Nagysietve elhatározták még, hogy előadják a «Kornevillei harangok» egy felvonását, hogy a Kemény Klárának jó szerepe legyen, felkerik a kedves Férny Margitot, hogy régies, francziás kosztümben énekelje el azt az örökszép románcot: «si vous n'avez rien a me dire...» és a gyűlés véget ért.

Befogott Nagy Gábor a fiakerbe és vitte Fráter Erzsit házról-házra. Ő szólította fel a «Palotás»-ban résztvevőket. Minden háznál mosolygó arcok fogadták és a stereotip válasz: — Ó, hogyne... örömmel.

És lassan kialakult a «Palotás» képe. Az első pár Buzás Ilonka volt Kálmánvárosi Zoltánal, aztán Varga Elemér Ujfalussy Mariskával. Farkas Erzsike (az én kedves nővérem) Zádor Ervinnel táncolt. Mily szép lányok lejtették

azt a palotást. Most is előttem áll a kedves arczú Hutiray Palika, Szabó Margit, Zádor Vilma...! Már jávában folytak a próbák, a mikor könynyű homokfutó szaladt végig a tágas Kossuth-utcán. A kocsiban Köntösgátné tekintetes asszony ült a Jóska fiával. Nagy, malé fiú volt ez a Köntösgáty Jóska, de ezer hold földje egytagban futotta körül Derecske községet.

Megállott a kocsis a Szabó Kálmán-féle ház előtt, a hol Fráter Erzsik lakott. A kövteköz pillanatban már a nyakába is borult Köntösgátné tekintetes asszony.

— Jaj lelkem, Erzsikém, ezer esztendeje, hogy nem láttalak. Utóljára is Ercecsyknél találkoztunk, tudod, a mikor az a nagy jég volt — akkor se beszélhettünk, lelkem, mert az öreg Ercecsy karattyolt minduntalan, csak fogta kezébe a csutorát, lélkendezve lestem, hátha a szájába viszi, akkor tán elhallgat, de bizony csak hadonászott vele. Hadd töljek le, galambom, hadd fűjjam ki egy kicsit magamat, rázós az út errefelé.

Leült és kifújta magát. Fráter Erzsik is szóhoz jutott végül:

— Isten hozott, Ibolyka.

Ezt a százhusz kilós asszonyt Ibolykának hívták.

— Magam is igyekeztem. Tudod-e miféle szél fútt ide hozzád? Na. Fogadom, hogy nem találsz ki.

— Nem én.

— Hát akkor inkább megmondom. Csillagot szeretnék rugatni ezzel a nagy darab kölyökkel.

És a fiára mutatott, a ki úgy tartotta a két öklét a térdén, mint két vívőkeztyűt.

Most a fiú is hangot adott.

— Höhöh.

— Csillagot rugatni? Nem értem.

— Hát úgy mondják arra mifélek, Bihar-határszállán, ha valaki kapkodja a lábát. Táncoztasd meg, Erzsikém. Palotást szeretne táncolni, palotást.

A sok mama titokban sajnálta, hogy már foglalva van a lánya. Mert akármilyen esetlen ficzkó ez a Jóska, ezer hold — mégis ezer hold. Meg az a tornácos nagy ház, a honnét egész Ladányig, Bárándig ellátni, az se utolsó dolog.

Így esett a választás Szabó Esztikére, a református pap leányára. Fráter Erzsik maga mellé ültette Köntösgáty Jóska (bizony, majd hogy ki nem szorította az az esetlen fiú a kocsiból), úgy mentek felkerülni Esztikét.

Kedves, fehérarczú kicsi leány volt ez az Esztike. Alig ért fel a Jóska könyökéig. Aztán folyton irult-pirult, a fiú meg csak úgy nyulkált utána a nagy mancsaival. A tenyerével szinte elfődte az egész derekát.

Egyik próbára aztán fellátogatott a tekintetes asszony is és — mi tőrés-tagadás — sehogyse volt meglegedve a Jóska táncosnőjével.

— Olyan piczike, szegényke, meg olyan töré-

keny... meg aztán olyasvalakit gondoltam én, a kit el is lehet venni. A hol van mit aprítani a tejbe. Eladó a ladányi Fekete-tag. Ki kellene kerékíteni a Köntösgáty-tenyát...

Ha nem beszélt volna a tekintetes asszony olyan éktelenül hangosan, akkor is híre kelt volna a dolognak. Hiszen szárnya van a szónak mindenütt a világon. Átszűrődik a bezárt ajtókon, befurakodik az ablakréseken, hipp-hopp. Akármilyen hosszú az utca, széles a város, már ott van a tulsó végén. Így történt, hogy másnap Szabó Esztike nem jött el a próbára. Azt izente a tiszteletes asszony, hogy beteg.

De hiszen senki se félt attól, hogy nem akad táncosnője a Jóska-nak. Volt jelentkező elég. A pálmát mégis Szoboszló Irénke ragadta el, a ki Pestről jött meg váratlanul. A rossz nyelvek azt sutogták, hogy az anyja sürgönyözte haza.

Akármilyen szépen volt öltözve Szoboszló Irén, akármilyen szépen tudott beszélni, nem tudta kedvre deríteni Jóska-t. Félte tőle. Szindarabokról beszélt, a miket Pesten látott, nagy lelki élményekről, a mikre Jóska csak annyit mert mondani:

— Ühüm.

Yvette Guilbert vendégszerepelt akkor Budapest, Irénke azt is hallotta. Rettenetes sokat beszélt róla:

— Tudja, az az egyszerűség. Az a közvetlenség. Csak úgy elleheli a nótákat.

— Mit csinál, kérem?

— Csak úgy elleheli.

Ez tetszett Jóska-nak. Nagyott röhögött.

— Fránya francziája!

— Minden dala egy sóhajlás, egy könny, semmi több. Hol egy kis halott katonáról énekel, hol egy falusi lányról, a ki nem mer az anyja szemébe nézni.

Ez sok volt Jóska-nak. Táncolni és Yvette-ről beszélni. Amit sohase tapasztalt, holmi lázadószéle kezdett ébredni benne. Mit akar tőle az anyja? Mi ő? Pojácza? Hiszen mosolyognak rajta. Igazuk van. Ő is mulatna saját magán, ha nem volna olyan rettenetesen neki-keseredve.

Le kőkadt fölve bandukolt végig az utcákon. Egyszer csak ott találta magát a Magas-utcán, az Esztikék háza előtt. Ha már itt van, bemegy, megkérdi, beteg-e még?

Ahogy a tiszteletes asszony meglátta, rögtön a csipőre tette a kezét.

— Mondja meg annak a pöffeszkedő anyjának...

Észre vette, hogy a fiú alázatos, halavány és szomorú. Rögtön megesett rajta a szíve.

— Mi a baja magának?

— Tudja isten, kezit csokolom. Semmi. Hogy van az Esztike? Beszélhetek vele.

Szabóné bevezette a vendéglátó-szobába, a hová a fehér függönyökön át beáradt a napfény.

Jóska körülnézett és egyszeribe otthon érezte magát. Üvegóra alatt régi bécsi óra, a falakon Kossuth, Deák meg Kálvin képei. Az öreg zongora nyitva, a kottatartón Székely-ábrándok. Kis könyvszekrény, tánczrendekkel körülaggatva. Justitia alakja: ez a jogászbál tánczrendje. Hajdúarsoly: ez a megyebál. Sarkantyú: ez a huszárpiknik. Asó-kapa: ez a gazdász-tánczestély.

Asó-kapa... Bejött Esztike a szobába. Hát bizony nem volt annak semmi baja a világon. Az orcája ki volt pirulva.

— Talán a konyhából jön — gondolta félénk reménykedéssel Köntösgáty Jóska.

Esztike leültette maga mellé a pamlagra.

— De jó, hogy eljött.

Ez jól esett Jóska-nak. Szeretett volna ő is valami kedveset mondani, azt például, hogy örül, hogy itt van, de sehogyse tudta a gondolatát megfelelő formába önteni. Hát csak annyit mondott:

— Odahaza zsendül már a vetés.

— De szép lehet.

— Szép.

— Úgy-e, maga jobban szeret otthon lenni?

— Hát hogyne. Nem való vagyok én ide. Olyan árva vagyok én ebbe a nagy világvárosba, mint a madár. De otthon...

Megeredt a száva. Beszélt a tanyáról, a gólyáról, a nagy rétről, a melyet előtött a víz. Hogy milyen jó sötét hajnalba kimenni a vetésekre...

— Van-e pacirta?

Jóska csak intett a kezével.

— Annyi, mint zsidó Debreczenben.

— Hát pipacs. Meg búzavirág.

— A még több. Ha eljönne hozzánk, szednék magának két marékka...

...Két hét múlva lezajlott a műkedvelő előadás a Városi Színházban. Minden fényesen sikerült. A Debreczeni Ellenőr, a Hirlap, meg a Debreczen hosszú hasábkon szegezték le a sikert. Széll Mariame pompásan hegedült, Jerney Margit kedvesen és szépen dalolt. A Szepplette dalát, azt, hogy:

Szembekötőzsi.

En vagyok a Szepplette
Pompás tri toletthe...

Kétszer is megismételték. És a «Palotás» viharos tapsokat váltott ki, mindenki pompásan érvényesült, nemcsak az első párok, az alelnökök gyerekei. Zádor Ervin monoklival táncolt és a nővérem is nagyon tetszett fehér, anyos ruhájával, karsú termetével, éjfekete hajával...

Köntösgáty Jóska páholyból nézte az előadást a menyasszonyával. Egész este fogta a lány kezét, óvatosan, mintha félné, hogy össze-roppantaná. És mosolyogtak, ok nélkül, a lány boldogan, a fiú bután és a ki rájuk nézett,

mosolygott. A háttérben ült — két páholy-széken — a tekintetes asszony — és mit volt mit tennie? Ő is mosolygott. És egymást érték a felvonás közben a gratulációnk és köztük voltam én is, meg az anyám is, a ki meghatottan mondta Jóska-nak:

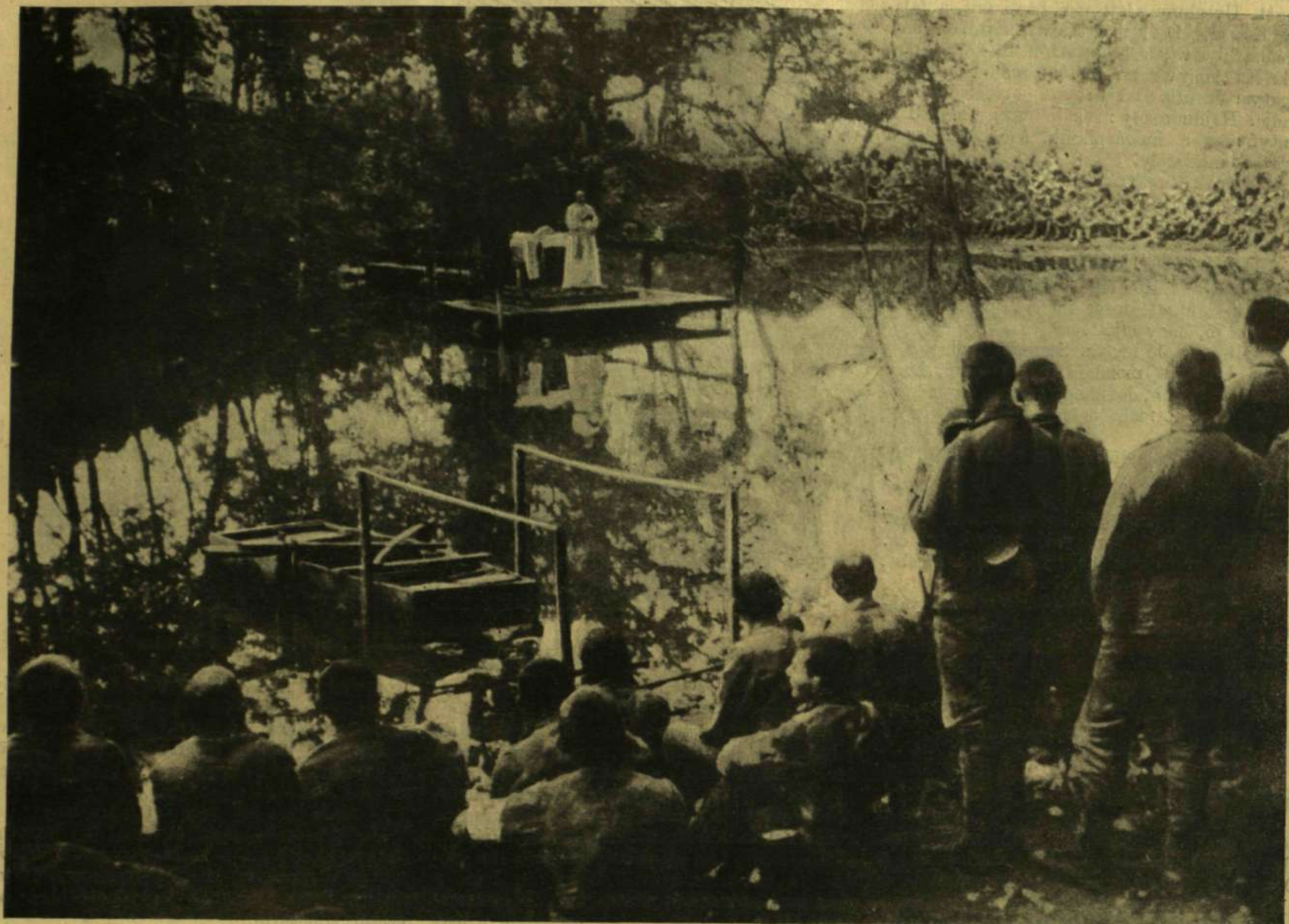
— Aztán becsülje meg ezt a kis lányt.

Meg is becsülte. Egész életén át úgy tartotta, ahogy akkor fogta a kezét, gyöngéden, féltve, simogatva, szeretve. Mert az ilyen nagy, durva, esetlen kezek tudnak a leggyöngédebben becsézni, simogatni.

Afrikai bűvészek.

TÁBORI MISE EGY TÓ PARTJÁN.

AZ OLASZ HARCZTÉRŐL. — A KIRÁLY FOGADTATÁSA KARFREITBAN.

ELFOGLALT ANGOL SÁTORTÁBOR AZ AVRE MENTÉN.

ELFOGLALT ANGOL SÁTORTÁBOR AZ AVRE FELÉ VEZETŐ UTON, AZ ANGOLOK FUTÁSÁNAK NYOMAIVAL.

A NYUGATI NAGY HARCZOKBÓL. — Bufo. felvétele.

III.

Következett a Signal harminczöteves fennállásának ünnepe. A hivatásos ünnepély útján a Signal a fényes mutatványokkal önmagát reklámozta és egyúttal megjutalmazta és bátorította az árusító fiúkat is. A Signal e nagy napon meg akarta élénkíteni az utcákat, a cirksusz aranyozott szekereivel díszelni akart velük a főutcákon. A rikkancsok közül minél többet akartak az aranyozott kocsikban elhelyezni, hogy majd onnan árulják a Signal ünnepi számát. Az eszme egyszerű volt, de mégis mutatta, hogy a Signal jobban meg van ijedve a fiatal vetélytársától, mint azt elhittette.

Mert bármily különösen hangzik is, az akadályok e válságos időszakában, az új hirlap lassan emelkedő irányt kezdett mutatni, a mit Denrynek köszönhetett. Denrynek ugyanis épen nem volt szándékában, hogy vereségét beismerje. Megjelent az újságja tele hírekkel és elég mutatós hirdetésekkel, valódi papírra, valódi festékekkel nyomva: és még sem akart emenni. És míg a Signal, köztudomás szerint évente legalább ötezer fontnyi hasznót könyvelt el, addig az «Ötváros» hetenként legalább hatvan font veszteséget mutatott ki és e hatvanak épen egyharmada a Denry pénze volt. Myson megkísérelte felrázni az olvasóközönséget a legégetőbb kérdések szenvedélyes tárgyalásával. Targyalta az antinikotin-mozgalmat, az adóemlést, a park kérdését, a német versenytárs témáját, a tanulók műszaki kiképzését; de az akaratos közönség csak nem akart felébredni és nem érdeklődött annyira a közijóul iránt, hogy a lapot mindennapi olvasmányul követelje. Ha csak ötezer ember kérte volna naponta határozottan a lapot és nem nyugodtat volna addig, míg a rikkancsok és ügynökök meg nem feleltek kívánságuknak, az újság nehézségei hamarosan eltűntek volna. De ez a neveléses közönség mindaddig nem látszott törődni azzal, milyen újságot nyomnak félpennyjeért a kezébe, míg a sportújdonságok benne voltak. Egyszerűen közömbös volt. Nem látta be annak a fontosságát, hogy oly népes kerületben két napra virágozzék és támadja egymást kölcsönösen. Az eredeti rikkancs-nehézség is még mindig mutatkozott.

És ez a rikkancs-zavar volt az, a melynek megoldásán Denry oly állhatatosan és oly szelímesen munkálkodott, hogy végül az ő lapjának is teremtett egy apró rikkancs-csapatot és az utcai támadások és verekedések a lakosság óriási mulatságára kevésbé lettek egyoldalúak.

Egy héttel a Signal évfordulója előtt, Denry meghallotta, hogy a versenytárs titokban tart tőle, hogy az ellenfél rikkancsai valahogyan megzavarják a körmenetét és mindenre elvannak szánva, csakhogy tönkre tehessék az elleneséget. Ez időben az ellenségeskedések napirrendben voltak; a szenvedélyek forrottak és a versengés hevében mind a két lap elvesztette a mértéket, mi illik a nagy sajtóorganumok méltóságához. Szerencsére egy félelmetes Knype — Bursley football-mérkőzés is a felvonulás szombatjára esett. A versenytársak előkészületei, hogy ki szerzi meg előbb a mérkőzésről szóló tudósítást, épen oly félelmetesek voltak, mint maga a verseny. Az «Ötváros» Bursley pártolta és a Signal ennek folytán kénytelen volt Knype mellé állni.

A véletlen törvényei szerint valaminek történnie kellett volna e nevezetes szombaton; vagy a telefon- vagy a táviró-összeköttetésnek kellett volna megromolnia, vagy esőnek kellett volna esnie, mely a mérkőzést lehetetlenné tette; de semmi zavaró körülmény nem jött közbe. És e dicsőséges novemberi délután, öt óra harminczöt perczkor az új hirlap a mérkőzésnek valóban ragyogó leírásával került a nyomdába; meg volt írva, hogyan verte le Bursley (először és utoljára életében) Knypet 1:0 arányban. Myson büszke volt. Mintha vetélkedésre szólította volna a Signalt, írjon e tudósításnál jobbat, ha tud. A mi pedig a Signal felvonulását illette — Myson és helyettese egymásra nézett és mosolygott. Néhány perczel utóbb az «Ötváros» rikkancsai újságcsoportokkal ösztönölték ki a kiadóhivatalból — megelőzték, egész határozottan megelőzték a Signalt.

Ez időpontban kezdődtek a váratlan események az Ötvárosi rikkancsok számára. A kiadó-

A NYUGATI NAGY HARCZOKBÓL. — Noyon egyik utcája.

A KÓPÉ.

Regény. (Folytatás.)

Írta Arnold Bennett. — Fordította Németné Langheim Irma.

A két igazgató megtudta, hogy e gyengéd fenyegetést négy Signal-rikkancs hangoztatta, a ki a Korona-úton és egybeült mindenkit megakadályoztak más lap, mint a Signal eladásában.

Nos hát, ez már igazán képtelenség volt. De bármily képtelenség is volt, folytatódott. A lap központi kiadóhivatala Haubridgeban és fiók-kiadóhivatalai a többi városrészekben, katonai kórházaikhoz hasonlítottak és az igazgatók azzal a ténnyel álltak szemben, hogy volt közönségük, a ki a lapot vásárolni szeretne volna, de a Signal rikkancsainak botránysa összeesküvése megakadályozta az árusítást. Mert tudunk kell, hogy az Ötváros közönsége nagyobb részt az utcán vásárolt újságot, a hol a rikkancs repül a lappal és kiabál. A Signálnak óriási rikkancshad állt rendelkezésére, a melynek számára az újság még ünnepélyt is rendezett évenként. A Signal valóban majdnem minden használható fiút foglalkoztatott, a legügyesebbeket és legerősebbeket pedig valamennyit. Myson csak a leggondosabb utánjárás és könyörgés révén talált általában rikkancsokat és azok, a kiket talált, bizony nem voltak épen a legmegfelelőbbek és azért nem is volt valószínű, hogy felülkerekedjenek e harcban. Azt lehetett volna hinni, hogy olyan helyen, a hol meg sem szűnt a zúgolódás a rossz üzletmenet miatt, ezer meg ezer fiú boldog lesz, hogy naponta négy pennyért tucatjával az újságot megveheti és hatért eladhatja. De nem így volt.

Már a második napon szánalmas rikkancs-szükség volt a kiadóhivatalban. Itt készen állt a nagyszerű és tettevagyó hirlap és várta, adják el és oit volt a nagy, felvilágosult közönség és várta, hogy megvehesse és majdnem semmi se kelt el belőle, mert a Signal-fiúk rémuralmat gyakoroltak alkalmatlan és feltolakodó vetélytársaik felett.

Elképzelhetetlenül visszás helyzet volt! És bármily elképzelhetetlen volt, egyre csak tovább tartott. Myson előzőleg mindenre gondolt, de erre nem számított. Nem is gondolhatott arra, hogy ily nagy és komoly erőfeszítés a közjó érdekében, e csirkefogó bandán fog fennakadni.

Méltóságát teljesen emelt a Signal-nál, a mely méltóságát teljesen azt felelte, hogy nem felelős rikkancsainak az utcákon folytatott játéki kedvtelésiért és különben is, az Ötváros szabad terület. Ez utóbbi kijelentésnek Myson nem mondhatott ellent.

Sok fáradtsággal rábeszéltek a szülőket, — családokat, mily közömbösek az Ötvárosbeli szülők magzatjaik elvesztése iránt! — és így egy

eset csakugyan a rendőrbíró elé került. A Signal ügyvédet küldött a tárgyalásra, a ki ott kijelentette, hogy a Signal irtózik minden vérfürdőtől. A tények ennek világosan ellentmondtak ugyan, de a rendőrbíró tréfával tütötte el a dolgot. Az egész eset egyetlen határozott eredménye az volt, hogy annak a fiúnak, a kinek apja tüntetőleg beadta a feljelentést, negyedórával a tárgyalás befejezése után, letepték a fulét. Csirkefogók csak csirkefogók maradnak.

A küzdelem heteken át folytatódott. Ekkor Denrynek megint támadt egy szokásosan nagyszerű eszméje. Hirdetést közölt a lapjában, a melyben kétszáz tetterős férfit kerestek napi hat órai munkára, két shilling bérért. A cím nem volt az «Ötváros» kiadóhivatalának a címe. Gonosz eselle Denry a hirdetést a Signalba is beempestte.

— Fel kell áldoznunk akár az egész tőkénket is, csakhogy az utcára dobhassuk a lapot — mondotta. — Ez csak természetes. Majd férfiakal árulhatjuk; mégis csak szeretném látni, merik-e ezeket is megtámadni a Signal-írók?! És nem fizetjük őket az elért jövedelem után, hanem előre megállapított bért adunk nekik; ez majd csábítja őket. És az eladott példányok után is adunk majd valamit. Nem röstelnék ötszáz embert sem felfogadni. El kell ársztanunk velük az utcákat! Ez az! Vigye a kánya a költségeket! Ha azután már beütött a dolog, visszatérhetünk a gyerekekhez; azoknak ez már elég lecke lesz!

Myson beleegyezett és örült, hogy Denry újból megfelelt a hírének.

Az agyagi par helyzetét e nyáron a legrosszabbnak tartották 1869 óta, és a foglalkozás nélküliek morgása hangossá és fenyegetővé vált. Myson ezért elővigyázatból rendőroket fogadott fel, hogy a hirdetésben megszbott jelentkezési idő alatt fenntartásuk a rendet a címűl megadott helyen, a hol tiszteletreméltó férfiakat kerestek jól fizetett, csekély munkára. Az Ötváros ezer meg ezer éhenhaló családjára gondolt és előre látta a munkára éhes, buzgó kenyérkeresők rohamát és tülekedését. Az elővigyázati rendszabályok ennek megfelelően gondosak voltak.

Negyven perczel a kitűzött idő után, a melyet a tiszteletreméltó pénzt kereső férfiak fogadására megállapítottak, négy férfi jelent meg a helyszínen. Myson, azt hitte, valami hiba csúszott a hirdetésbe, de tévedett. Kissé később még ketten jöttek. A hat közül hárman részegek voltak, hárman meg határozottan vissza utasították az utcai újságárusítást. Kettő szemtelenkedett, egy mókázott. Myson nem ismerte az Ötváros; és Denry se. Az Ötváros férfai, ha nem tudnak kenyeret és sört keresni, vízzel és büszkeséggel tartják fenn magukat és családjaikat. A rendőroket komolyabb kötelességek teljesítése céljából eltávolították.

hivatal ajtaja a Kő-köze nyílt, a mely egy szűk utcácska a Korona-út mögötti keskeny utcácskák labirintusában. Ebben a kis utcában állt egy kis áruház, a melyben, délutáni híresztések szerint, aznap ingyen leves-konyha fog megnyílni. És épen mielőtt a football-kiadás kijött a gépből, meg is nyílt a konyha és ajtajából hívogató illat áradt ki, — nem, biztosan nem leveleszag, hanem pirított sajt és meleg gyümölcsíz szaga — olyan illat, a mi még sohasem vitte kísértetbe a rikkancs-had szaglószerzeit; valami páratlan, valami mindenható illat. Néhány rikkancs (a ki, nyíltan bevallhatjuk, árulója volt az új lap ügyének, más-honnan jövő kém és bujtogató) minden habozás nélkül berobant az áruházba és hangosan kiáltotta, hogy itt az újságárusoknak pirított sajtos kenyeret és gyümölcsizes tortát fognak szétosztani.

Az egész horda követte őket — sokan, száznál többen; a legtöbbje azt gondolta, hogy tele szájjal rögtön kikerül majd a helyiségből; bementek, mint a báránypók a kolompós után.

És az ajtót rájuk zárták. A pirított sajtos kenyeret és a meleg gyümölcsízes süteményt hűségesen fel is szolgálták a lerongyolódott vendégseregnek, — de nem épen lélekzetrabló sietséggel. És mikor a fiúk kifelé kezdtek tolongani, a szeretetreméltó, vendéglátó emberbarát felvilágosította őket, hogy a másik ajtón kell távoznok; ezen át pedig egy bekerített udvarba jutottak, a melynek kettős ajtaja látszólag, semmi erőszaknak sem engedett. És az áruház ajtaját is tüstént bezárták mögöttük. Az udvar oly közel volt az Ötváros kiadóhivatalához, hogy látni lehetett a kéményeit. De kiáltásaikat még sem hallották meg a szerkesztőség tagjai, a kik épen egymást üdvözölték remek tudósításukért és a gyorságukért, a melylyel a riportot nyomdába küldték.

A Signal, hiszen ezt nem is kell külön megemlítenünk, később letagadott minden közönséget a vetélytárs csapatainak csapdába kerítésével. De ez a csúnya cselfogás mégis csak mutatta azt a magas hőfokot, a mire a nagy

A FRANCZIA HARCZTÉREN ELESETT OSZTRÁK-MÁGYAR KATONÁK TEMETÉSE.

versenytársak szenvedélye felhevült. A legbeavatottabbak körében már azt suttogták, hogy Machin Denryt e kritikus napon végleg lefőzték!

IV.

Snape cirksusza Észak-Straffordshire ragyogó intézményei közé tartozott. A cirksusz faragott tengelyeken kocsiztatta városról városra a saját nagyszerűségét és nemzedékről-nemzedékre betöltötte a gyermekek álmát. Főhadiszállása Areban volt, tíz mérföldnyire Haubridge-től, de vagonját az öreg Snape jórészt az Ötvárosban szerezte. A Signal és vetélytársa közti küzdelem idejében, csillaga már hanyatlófelben volt. Az öreg tulajdonos nemrégiben meg-

halt és a czég nevét, a lovakat, a hintókat, a gondosan kitarozott sátrakat idegeneknek adták el. Az évforduló és football-mérkőzés szombatján (a mi Szent-Márton napjára esett) a cirksusz a Kastély-téren, az Ötváros végén állott és végső előadásait tartotta a szomban. Még gyerekek sem akartak az Ötvárosban cirksuszba menni a tél közepe. A Signal emberei a késő délután és a kora esti órákra bérelték ki Snapekétől a felvonuláshoz szükséges kocsiabört. Az volt a rendelkezés, hogy az egész menetet legkésőbb öt óra a Signal hivatalos helyiségei körül fog felállani. Négy órakerében néhány úriember, jelvényekkel a gomblyukában és a Signal falragaszaival a kezében, fontoskodva és lihegve a vásártérre érkezett és

NOYON A FRANCZIA TŰZÉRSÉG TŰZE ALATT.

HOGYAN PUSZTÍTJÁK A FRANCZIÁK SAJÁT VÁROSAIKAT.

DORYÁN SZÁRÍTÁS ALBÁNIÁBAN.

kijelentette, hogy a programot az utolsó percében meg kellett változtatni, hogy a lelkiismeretlen vetélytárs készülő garázdaságait kijátszhasák. A díszmenetet tehát három csoportba kell osztani, a melyek közül az egyik, a főcsoport egy «hátsó úton» fog Haubridgebe menni, míg a másik kettő hasonló úton, az egyik Bussleybe a másik Longshawba vonul.

És kisvártatva a menet meg is indult és a Macska-piacz végén szétvált. A haubridgei rész vezetője a rengeteg nagy Jupiter-kocsi volt, hatkerekű alkotmány, a melyet hat tarka, fehérral díszített ló húzott. Ennek a kocsinak ablakok belseje volt (nagyobb vásárokon pénztárnak szolgált) ebből ült a Signal kiküldöttjeinek egyike és innen igazgatta a felvonulást.

Hiábavaló volna tovább titkolni, hogy a Signalnak a Jupiter-kocsi belsejében ülő kiküldöttje valójában soha nem volt a Signal kiküldöttje. Machin Denry volt és senki más. Ebből az egyszerű tényből is kitűnik, mennyire megelégedtek e nagy sajtóorgánumnak képviselői arról, hogy mivel tartoznak az illendőségnek. Denry a Signalt hirdető felvonulás főcsoportját mindenféle elhagyott, eldugott úton át Haubridge határán körülvette, majd a városba kormányozta. Végezetül is mind a tíz vehiculum, az egyszerű lakosság öröme, megállt a Crasper-úton.

Itt Denry kiszállt és egészen ártatlanul a saját lapja közelben fekvő, hivatalos helyiségei felé tartott. Már későre járt. Épen akkor hangzott el a bebörtönzött újságírók első vészkiáltása.

Denryt hirtelen egy fiatal ember állította meg.

— Ejnye Machin — kiáltotta. — Miért botorváltatta le a szakállát? Alig ismertem meg. — Hát mert épen kedvem tartotta a Swet-

nam — felelte Denry, de láthatólag zavarba jött.

A fiatal ember a legfiatalabb Swetnam-fő volt; neki és Denrynek rövid idő óta valami különös kedvük telt egymásban.

— Figyelmeztetni akarom, — mondta a másik bizalmasan, mintha hirtelen ösztönnek engedne. — Azt hallottam, hogy a Signalbeliek ma délután nyakon akarják csipni a maguk rikkancsait és azt hiszem, nyakon is csípték. Nem hallja, hogy ordítanak? (Swetnam atyja benfentes volt a Signálnál.)

— Tudom — felelte Denry.
— De úgy értem, hogy a lapokkal együtt.
— Tudom.
— Ugyan? — esodálkozott Swetnam.
— De most én árulok e egy titkot magának — folytatta Denry. — Nem mai újságok azok. Tegnapiak, múlt hetiek, múlt haviak. Külön e czéla gyűjtöttük őket össze.

— Nos, ön ugyan elővigyázatos, az már igaz — állapította meg Swetnam.

— Vagyok is! — helyeselte Denry.

Férjak tömege özönlött ki az eredeti footballkiadás csomagjaival az «Ötváros» kiadóhivatalából.

— Vizontlátásra, Swetnam! — üdvözölte Denry a barátját.

És eltűnt az utcasarkon. A bezárt, sajtóalj tartott fiúk egyre keservebben ordítottak...

V.

A Signal hivatalos helyiségeiben (a mely háromszáz méternyire innen, a Korona-út másik oldalán állt) e közben az aggodalom már félelemmé növekedett, mert multak a percek és a Snape-czirkusz felvonulása állhatatos távollétével tüntetett és sehogysam akart felbukkanni a láthatáron. A Signal telefonált volna a Snape-

czirkuszba, ha ilyfajta czirkuszoknak lett volna telefonja. Végre, telefonált az ottani ügynöknek, a ki hosszú várakoztatás után azt válaszolhatta, hogy a díszmenet a megállapított időben teljes rendben hagyta el a Kastély-teret. Ekkor a Signal kémeleket küldött az útvonalra, hogy sietésre serkentsék a menetet, de a kémelek visszatértek és nem végeztek semmit, mert senkivel sem találkoztak. A pesszimisták már arra a lehetőségre is gondoltak, hogy az egész díszmenet belesett a csatornába. Az újság ki volt nyomtatva, a vasúttal szállítandó csomagokat elküldték már Knypeba, Longshawba, Bursleybe és Turuhilla; a suhanecok vártak, a kiadóhivatal óramutatója pedig egyre haladt. Előzőleg úgy intézkedtek volt, hogy a haubridgei kiadás javarészt és különösen első példányaikat a rikkancsok az aranyos kocsiokról fogják árusítani. A kiadó egy pillanatra habozott, aztán határozott: belátta, nem várhat tovább és elrendelte, hogy a fiúk csak adják el a lapokat, mint szokták, a gyalogjárón és a kanális partján. Nem tudták, mire képes még a vetély-

És a Signal-rikkancsok, lapokkal terhelt, tucatszámra száguldottak széjjel; azt hitték, aranyozott hintókban fognak kocsihoz és most ismét a sarat táposhatták. És a Korona-úton megpillantották a Jupiter-kocsi teljes díszben, lobogó Signal-színekkel ékesítve; a többi koci szép renben követte az elsőt. Most már nem szaldtak; legyekként lepték el a járműveket. Ekkor meg járóelők kerültek eléjük, a kik ragaszkodtak ahhoz, hogy összes lapjukat megveszik és rögtön, helyben ki is fizetik. A gyerekek meg voltak lepve; egészen megzaarodtak; de pénzt visszautasítani sohase szokták. És a menet, saját zenekarának kísérete mellett haladt Knype felé. A megbízottak itt furesca dolgot műveltek; letépték a Signal jelvényeit és az «Ötváros»-ét aggatták helyébe.

Az egész nagy és előkelő közönség, a mely a football-mérkőzésről, Knypeből, csapatostul hazafelé tartott, alig tudott hinni a szemének, mikor a Signal felvonulása helyett, a versenytárs díszmenetének látványában gyönyörködhetett. És nagyszámban vásárolták a lapot a kocsiokról. Knype állomásnál a menet megfordult, visszatért Haubridgebe és végre, számtalan vizontagság után, teljes lobogódszben megállt a Signal szerkesztőségének homlokzata előtt.

— Csak másfél órával kétek el, — mondta nyugodtan Denry a Signal egyik tulajdonosának, a ki a gyalogjárón állt. — Mégis csak keresztülvittem, hogy ide jöjjenek. Gondoltam, Benézek magukhoz, megköszönni kihordóink jó, bőséges megvendégelését.

És nem volt jobbjajta har a kerületben, a mely nem visszhangzott volna az élvezetes esodálkozástól a betyár Denrynek e szemtelen és elképzelhetetlen vakmerősége felett. Sokan törvényes következményektől tartottak, de belátták, hogy a Signal kezdte a játékot, mikor bezárta az «Ötváros» rikkancsait és ezáltal akart szent nyugodalmat szerezni a sokat hirdetett felvonulásához.

És Denry mindezzel még nem érte be.

(Folytatása következik.)

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Lehullóban. Szelid tekintetű, messzire néző, sötét szemű, kedves arcú nő képe tekint halkan, szomorú mosollyal az olvasóra a *Lehullóban* című új verseskötönyéből. A könyv szerzője, *Szász Piroksa*, már nem érte meg könyve megjelenését, néhány hónappal ezelőtt elmenekült a halálba az élet elől, a melylyel nem tudott megbékélni s a mely csak szomorúságot, kétségét és zaklató vágyakat tudott neki adni. Verseit most férje, *Mikes Lajos* íróársunk adta ki rövid, fájdalmas bevezetéssel, mintegy emlékkönyt állítva a kötetet a költő életutjának végére. Nekünk nem ismeretlen ez az élet és ez a költészet. Már több mint tíz év előtt is jelent meg *Szász Piroksának* egy kis verseskötönye, a mely meleg hangjaival, asszonyi lágyágával maig is emlékeztetünkben maradt. Azóta is, bár ritkán, találkozunk nevével, — néhány versét lapunk is közölte. Új könyve teljes kifejlődésében mutatja be egyéniségét és költészetét. Erősen asszonyos lira ez, lágy, elomló, ideges és nyugtalan, izgatott eszmélkedésből és heves sovárgásból fakadó. Alapangja az élettel való küzködés lírája: csilapíthatatlan vágygálgapok az élet után, keresi értelmét elmélyedő szemmel, a maga lelkében, a természet képeiben, gyermekeiben, zongit az elzárt ajtót, a mely mögött titkok megfijését sejtí, — de nincs ereje, megnyugvása, aktivitása, hogy a titkot megtalálja, vagy mint a legtöbb ember, beletörődjék egy valamennyire megnyugtató kompromisszumba.

Élek? Mi az? Én meg nem értem
Lényem? Ki az? Nem ismerem.
Tűnt szürke évek tengerében
Szétszórvá mennyi régi évem!
Mind voltam? Hinni sem merem.

Ez a tanácstalan kétség gyöttri minduntalan, nem érzi teljesen a lét valóságát, a minden dolgok illuzórius voltának tragikumát játszik lelkével.

A lét is ilyen árnyékjáték,
Illanó ködkép, mély rejtelem.
Keresem napját, valóság napját,
Oh, csak visszénye jászék velem,
Ami nézek, tán nem is az Élet,
Csak rám vetett árnyát látja szemem.

Legkedveltebb kifejezőmódja az allegoria, — egy természeti kép vagy képsorozat motívumaiból fejt ki az életrel való gondolatát. Természeti képei közt a leggyakrabbi a fény és árnyék, a nap és a sötétség ellentéte, a tenger, de mindenek fölött a virágok költésze. Ez a virágkultusz

erősen asszonyi vonás benne. Természeti képei inkább szimbolikusak, mint frissen, egyénien láttak, a mint hogy lírája nem az érzéki benyomás, hanem a belső, lelki reagálás lírája. Az élettel való küzködése vonul át a gyermekeiről szóló verseiben, mindig annak az útnak bizonytalansága áll előtte, a melyre lépnek s a melyre hogy tudja őket rávezetni a maga szorongó nagy tájékozatlanságában, kifejezési formái is erősen nőiesek, nem a forma szilárd biztonságában van az erejük, nem is a konstrukció zárt befejezettségében, hanem a képek kifejező voltában, szimbolikus értékük szerinti értékelésükben. Ez kivált szonettjeiben érzik erősen. Lényében, a mint költészetében nyilvánul, van valami szeretetreméltó tisztaság, a köznapiságok fölé emelkedés, — igazi széplélek, a mely a maga szenvedésre szorított valójával sem tudott elhelyezkedni ebben a köznapiság világában.

Gabikám. *Balla Ignác* új könyve formájánál fogva is elter a megszokottól: vegyesen van benne vers és próza. Tulajdonképpen azonban lira az egész könyv, egyetlen motívumról, az írő kis fiáról, a kinek szomorú ajánlással küldi el könyvét. Az apai szeretet és apai szomorúság könyve ez. Eljátszik gyermekekével, viszi sétálni kezénél fogva, az utcai hideg szelet kijátéka, a napon együtt nézgeti vele az utca képeit, aggodik betegágyánál, képzeletben beállítgatja a kis gyermeket a reá váró életbe, a bizonytalan jövőbe, mások meg meséket mond neki és róla, gyönyörködve a gyermek okos, figyelő szemében, emberi öntudatra ébredésében, képzelete játékos színeiben. Büszke, őszinte apai szeretet sugallta az írásokat, a gyermek minden kedves szava, minden gondolata kedves apai szívének, a szava átmelegíti, ha róla és hozzá szól. *Balla Ignác* ezek a legmelegebb, legközvetlenebb írásai.

A HÁBORÚ NAPJAI.

Április 25. A nyugati harcaterén a Lys mentén a francziáknak a vluogelhoeki magaslattal elleni erős ellentámadása megfijusult. A Sommetól délre a németek megtámadták az angolokat és francziákat Villers-Bretonneux mellett, elfoglalták Hangard helyiséget. Az Avre nyugati partján vonalaikat a Casteltól északnyugatra fekvő magaslattalig tolták előre. Az ellenség egész nap folytatott ellentámadásai mind összeomlottak.

Április 26. A nyugati harcaterén a németek támadása a Kemmel-hegy ellen teljes sikerre ve-

zetett s a flandriai síkságra messze betekintő Kemmel-magaslat a németek birtokában van. A német gyalogság sok helyen egész a Kemmel-patakiig nyomult előre. Dranocert és a Vluogelhoektől északnyugatra fekvő magaslattal elfoglalták. A Sommetól délre Villers Bretonneux az ellenséges ellentámadásokkal szemben nem tudták tartani. A falutól keletre, Hangard falu és erdő mellett azonban az ellenség erős ellentámadásai megfijusultak.

Április 27. A nyugati harcaterén a németek Wytchaetától egész Vorzezele déli szegélyéig törtek előre. Francia és angol kísérletek a Kemmel visszafoglalására hiábavalók voltak. Támadásuk délelőtt a Dikkebuschtól Lokerig terjedő harcvezonalon, este pedig Loker és a Dranocertől nyugatra levő állások közti vidéken, összeomlottak. Mervilletől északnyugatra a Lys déli partján és Givenehynél ellenséges előretörések megfijusultak. A Sommetól délre Villers Bretonneuxnél és attól délre a francziák ismételt kísérletei vérbe fordultak. A hangardi erdőnél és attól északra roggel indított heves támadások visszautasítása után az ellenség összeszedte erőt, főleg marokkóiakat, a hangardi erdő ellen és a Luce-pataktól északra előretörést intézzen. Az ellenség megismételt kísérletei a német vonalak áttörésére kudarcot vallottak. Német gyalogos osztagok erre saját elhatározásukból a Luce-patak mindkét oldalán támadásra indultak, több géppuska-fészeket megfijusítottak.

Április 28. A nyugati harcaterén Flandriában az ellenség hátsóbb vonalakra vonult vissza. Langemarektól délre átmert a Steen-patakon, Yperntől keletre 1914 őszén elfoglalt állásaiba, Zillebekénél ezeken is túra. Az utána nyomuló németek többször harozra kényszerítették a hátrálókat s elérték a Langemarek — a Steen-patak nyugati partja — Verlorenhoek — Hooge — Zillebeke — Vorzezele vonalat. A Kemmel szakaszán erős tüzérségi tevékenység. A németek egy a hegy nyugati lejtője elleni ellentámadás elhárításával kapcsolatosan elfoglalták Loker falut. A Lys északi partján ellenséges előretörések megfijusultak.

Április 29. A nyugati harcaterén Flandriában dél óta feléledő tüzérségi harc. A Labassée-csatorna és a Scarpe között, valamint a Sommetól északra az angolok élénk felderítő tevékenysége. A francziáknak a Hangard-erdő és Laggrès elleni erős részletámadását a németek visszaverték.

Április 30. A nyugati harcaterén Flandriában egyes szakaszokon heves gyalogsági harcok. Vorzezeletől és Grotte Vierstraattól északra a

DIANA PUDER

Környei
Koltán

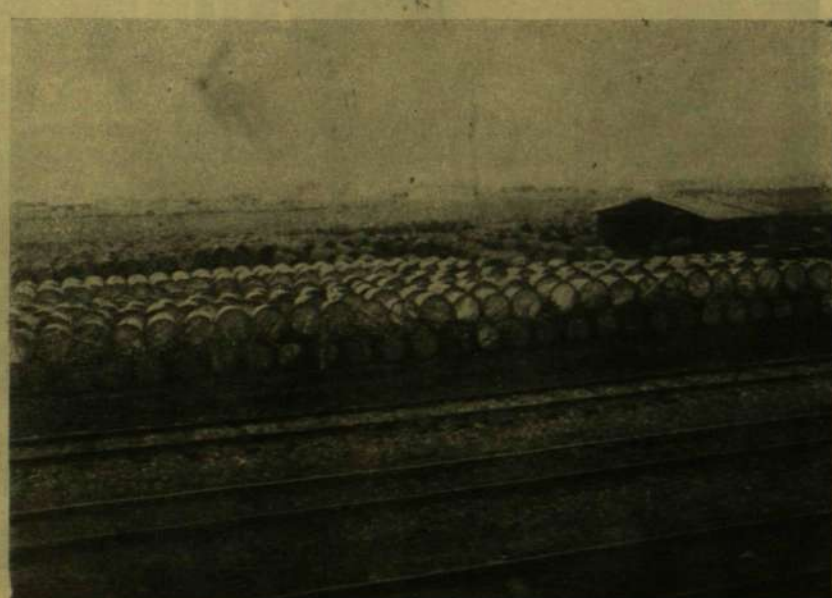
Próbadozoz illetve tégely ára 2 korona. — Nagy dozozoz illetve tégely ára 4 korona.

Mindenütt kapható!

Főelárusítóhely: DIANA KERESKEDELMI RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG Budapest, V., Nádor-utca 6. szám.

GYÜMÖLCSISZÓGYÁRTÁS KATONAI FELÜGYELET ALATT ROMÁNIÁBAN.

GYÜMÖLCSISZÓVAL TELT HORDÓK EGY ROMÁNIAI VASÚTI ÁLLOMÁSON.

LOHR MÁRIA (KRONFUSZ)
 Gyár és VIII, Baross-u. 85.
 A főváros első és legnépszerűbb cipke-
 tisztító, vegyelti-
 tító és kelmefestő
 gyári intézete.
 Telefon: Józsa. 2-37

Megjelent az
1917. évi törvénycikkek
 tartalmazó

**CORPUS
 JURIS
 HUNGARICI**

Kiegészítő kötete úgy a
 milleniumi nagy Cor-
 pus Juris (Magyar
 Törvénytar), mint a
 Hatályos Magyar
 Törvények gyűjtemé-
 nyének. ::

A Franklin-Társulat kiadása
 Kapható minden könyvkereskedésben.

Baromfi-tenyésztés
 mint fő- vagy mellékte-
 kező legelőházi levél.
Keltető gépeinkkel
 láthat el minden háztartást
 hussal és tojással.
 Fogyasztásra kész baromfi
 7-8 hét alatt.
Csonttörő gépeket
 mindenféle baromfi és apró-
 állat tenyésztési berendezést
 legelőházi vásárol a
Nickerl és Társa R. T.-nél.
 Kiszárolagos vállalat szakosított
 baromfi és apróállattenyésztő
 telepek berendezésére.
BUDAPEST, 27. szám.
 V., Vilmos-császár út 52.
 Kérje árszámát a 27. sz. árjegyzéket.

Pénzét vissza-
 fizetem, ha

 tyukszem-szemölcs,
 birkemégyedésit a Riu-balsam
 három nap alatt fájdalom nélkül
 gyóztat el ki nem írja. Ezekre
 menő hála- és köszönőlevelek. Ára
 10 db-ig levélrel 2.40 K üvegként,
 3 üveg 5.50 K és 6 üveg 8.50 K.
KEMÉNY, Kassai Postafiók 12/123

**RENDELÉS NÉL
 SZIVESKEDJÉK
 LAPUNKRA
 HIVATKOZNI**

Második kiadásban jelent meg

A VILÁGHÁBORU

Vezérfonal iskolai tanításokhoz és
 tájékoztató a nagyközönség számára

A Magyar Paedagogiai Társaság megbízásából
 szerkesztette

dr. IMRE SÁNDOR
 az állami polgárisok tanítóképzőintézet tanára,
 egyetemi magántanár.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter támogatásával.

Ára 12 korona.

E kötetet Angyal Dávid egyetemi tanár, Balanyi György főgimn. tanár,
 Kemény Ferenc reálisk. igazgató, Littke Aurél pedag. tanár, Márki Sándor
 egyetemi tanár, Pilch Jenő honvédelmi tanácsos, Rácz Gyula a f. v. Statisztikai
 Hivatal titkára és a szerkesztő tollából a következő háborús kér-
 désekről nyújt összefoglalást: a háború világtörténelmi előzményei, a
 hadi események (számos ábrával), az ország belső története a háború
 alatt, a hátriviselt államok földrajza, a háború és a gazdasági élet,
 a közművelődés, a társadalmi mozgalmak, a közegészségügy és a háború,
 a közérköltés, és a háború, elmélkedések a jövőről; befejezőül:
 szempontok a háborús kérdések iskolai feldolgozására.

A FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA

Kapható:
Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nél
 Budapest, VI., Andrassy-ut 21. és minden könyvkereskedésben.

19. SZÁM. 1918. (65. ÉVFOLYAM.)
 SZERKESZTŐ: **HOITSY PÁL.**
 BUDAPEST, MÁJUS HÓ 12.

Szerkesztőség: IV. Vármeze-utca 11.
 Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.
 Egyes szám ára 80 fillér.
 Előfizetési feltételek:
 Egyszerre — 40.— korona.
 Félévre — 20.— korona.
 Negyedévre — 10.— korona.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-
 határozott viteldíj is csatolandó.

ISMERETEK TÁRA

Szerkesztik **ENDREI ÁKOS** és **MÁRTON JENŐ**

Az Ismeretek Tára az iskolai ismereteknek rövid, de alapos magyarázata. — Eddig megjelent:

1. Szemkő Aladár. Magyar nyelvtan helyesírási szó-
 tárral ..... K 1.40
2. T. Badinyi Sándor. Magyarország oknyomozó tör-
 ténete. Áttekintő összefoglalásokkal, érettségi és tan-
 képesítő vizsgálatra készülőknek ..... K 1.80
3. Solty Kornél. Latin nyelvtan gyakorlatokkal és két
 színes táblázattal ..... K 1.80
4. Lenkei Ferenc. Algebra ..... K 2.—
5. Ujj Gyula. Természettan. I. kötet: Mechanika.
 Akusztika ..... K 2.80
6. Ujj Gyula. Természettan. II. kötet: Fénytan. Hőtan.
 Mágnesség. Elektromosság. Kozmografia ..... K 2.80
7. Márton Jenő. Német nyelvtan olvasmányokkal és
 gyakorlatokkal ..... K 2.—
8. Endrei Ákos. A magyar irodalom története a fon-
 tosabb művek tartalmi ismertetésével. I. rész: Kis-
 faludy Károly felléptéig ..... K 2.—
9. Endrei Ákos. A magyar irodalom története a fon-
 tosabb művek tartalmi ismertetésével. II. rész: Kis-
 faludy Károly felléptétől a legújabb korig ..... K 2.—
10. Solty Kornél. Latin mondattan T. Livius, Corn.
 Nepos, J. Caesar és Phaedrus műveiből vett olvas-
 mányokkal kapcsolatban ..... K 2.—
11. Lenkei Ferenc. Geometria I. rész: Planimetria és
 trigonometria ..... K 2.—
12. Lenkei Ferenc. Geometria II. rész: Stereometria
 és analitika ..... 2.—
- 13-14. Sajtó alatt.
15. Fehér Jenő. A tavaszi flóra legközönségesebb vi-
 rágos növényeinek könnyű és gyors határozója.
 Kezdők számára. 102 ábrával a bevezetésben K 1.60
16. Tauber N. Nándor. Rövid kereskedelmi levelező
 a megfelelő német szövegmódokkal ..... K 2.80
17. Fehér Jenő. Az őszi flóra legközönségesebb
 virágos növényeinek könnyű és gyors határozója.
 Kezdők számára. 102 ábrával a bevezetésben K 1.20

A LAMPEL R. Kk. (Wodianer F. és Fiai) r.-t. kiadása.
 Kaphatók minden könyvkereskedésben.

